

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ф.н. Мария Грозева-
Минкова, НБУ,

за кандидатурата на доц. д-р Иван Стоянов Мерджанов, участник в конкурс за заемането на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., специалност „Педагогика на преподаването на специализиран немски език за медицински цели (и електронно обучение)“

1. Обща информация за конкурса

Съгласно чл. 29б от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) в процедурата за заемане на академичната длъжност „професор“ до оценяване се допускат лицата, които отговарят на условията на чл. 29, ал. 1 и 2 от закона, включително на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3. Конкурсът за професор в професионално направление 1.3. е проведен при спазване на условията и реда, посочени в законовите разпоредби и *Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности* в МУ Варна. Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Западни и класически езици“ към департамент „Чуждоезиково обучение, комуникация и спорт“ в ДВ бр. 62/06.08.2019.

Документи за участие е подал един кандидат – доц. д-р Иван Стоянов Мерджанов. Подадените документи са без пропуски и прегледът им показва, че кандидатът отговаря на законовите условия за заемане на академичната длъжност.

Кандидатът е представил за участие в конкурса общо 22 научни труда, от които 1 монография, 1 глава в колективна монография и 20 научни статии. Приемат се за рецензиране всичките 22 научни труда, тъй като нито един от тях не повтаря публикации, представени за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ или за заемане на академичната длъжност „доцент“. Справката за покриване на минималните национални изисквания към научната и преподавателската длъжност „професор“ показва, че участникът в настоящия конкурс отговаря по всички показатели с точки на нивото на изискванията на Закона за академичния състав. Трудовете на доц. д-р Мерджанов са цитирани в

изследвания на български и чужди и автори: 16 са към публикациите, свързани с настоящия конкурс.

2. Кратки данни за кандидата

Иван Мерджанов е завършил специалност „Германистика“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Работил е като учител в средното училище, старши преподавател по немски език в Стопанска академия „Д.А. Ценов“, Свищов. От 1992 г. и до момента е преподавател в Медицинския университет гр. Варна. През 2013 г. защитава дисертация на тема „Дидактико-методически аспекти на разработването и приложението на Интернет-базирана учебна среда за обучението по специализиран (немски) език на студенти по медицина“, а от 2014 г. заема научната длъжност „доцент“.

Наред с това Иван Мерджанов е ангажиран и с административни дейности като директор на Департамент по чуждоезиково обучение, комуникации и спорт. Членува в Дружеството на преподавателите по немски език в България, член е на Управителния съвет на Съюза на германистите в България.

3. Характеристика на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Преподавателският стаж на доц. д-р Иван Мерджанов е над 29 години. Преминал е през всички нива на академичната кариера. В Медицинския университет – Варна води занятия по специализиран немски език за специалностите медицина, дентална медицина, фармация, медицинска сестра, акушерка и здравен мениджмънт. За ангажираността му с учебния процес и неговата дигитализация свидетелстват 11 разработени учебни програми по чужд език за различните медицински специалности, издадените 3 учебника по немски език за студенти по медицина и дентална медицина, участието му 2 национални и 5 международни образователни и научно-образователни проекта, свързани с развитието на електронното обучение.

4. Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Доц. д-р Иван Мерджанов участва в настоящия конкурс със значителен брой трудове, публикувани след конкурса за заемане на академичната длъжност доцент през 2014 г. Сред тях ще спра по-подробно на монографичното изследване **„Измерения на е-изпита. Електронното изпитване в рамките на**

дигитализацията на висшето образование.“ ISBN 978-619-221-221-6, изд. Стено, Варна, 2019. Монографията е в обем 166 стр. и съдържа 34 фигури, 7 таблици и 1 приложение. Структурирана е в 4 глави, предговор, заключение и библиография, която съдържа 11 български и 146 чуждестранни заглавия на немски и английски език.

В рецензията ще акцентирам върху няколко проблемни кръга в труда на кандидата, които според мен са **приносни** и заслужават вниманието на академичната общност.

1) Ще започна с **дигитализацията** на университетското образование, която е в пряка връзка от една страна с дигиталната грамотност и компетентност на двете страни в учебния процес – преподаватели и студенти, а от друга с ресурсната осигуреност на съответното висше училище. Установеното постепенно преливане от аналогова в дигитална среда показва желание за модернизация в българските университети. Тревожен факт обаче е дисбалансът между много добрите електронни кампуси и неумението да се използват техните предимства. Тук ще вметна, че възможен изход от констатираната недостатъчна дигитална компетентност (с. 22-24) сред обучаваните е въвеждането на задължителни курсове, които да водят до овладяване на необходимите умения. По-сложен е въпросът с „резистентността“ на част от преподавателите към информационните технологии в обучението, но тя по мое мнение се дължи на същата причина – липса на дигитална компетентност, дори у по-младото поколение, както и на познаването на предимствата от използването на новите технологии. Тук ще припомня и отсъствието на предмет дидактика/методика на преподаването във висше училище, което означава, че асистенти и професори сами търсят верния път или просто възпроизвеждат начина, по който те самите са обучавани, т.е. кръгът се затваря и новото се възприема по-трудно. Кандидатът с право подчертава, че дигитализацията на учебния процес ще бъде успешна само, ако преподавателите бъдат подготвени да ползват предимствата ѝ.

2) Като изхожда от натрупания си практически опит и теоретичните си изследвания, доц. д-р Мерджанов предлага въвеждането на нова научна дисциплина **изпитна дидактика (методика)** като самостоятелен елемент на специализираната дидактика. Това предложение е аргументирано чрез проучването на различните теоретични концепции в тази област и в съпоставка с класическата теория на теста. То заслужава обсъждане в академичната общност,

защото ще допринесе за преодоляването на субективността в оценяването, особено в хуманитарните дисциплини. Наред с това ще позволи прилагането на действително научно обосновани критерии за качество при проверката и оценката на знанията и уменията на обучаваните, както и за създаването на съдържателно и дидактически коректни изпитни материали.

3) Интересна конкретизация на изпитната дидактика е **дидактиката на електронното изпитване**, една малко изследвана и популярна у нас област. Постановката за предимствата на електронното изпитване е защитена чрез съпоставка с традиционното изпитване. Подложени са на разискване положителните и отрицателните страни на двата вида изпит от гледна точка на преподаватели и студенти. Тезата е защитена с конкретни примери и резултати от проучвания, като са доказани предимствата на електронния изпит.

От практическа гледна особен интерес представлява разгледаният в четвърта глава **дизайн на електронния тест**. Аналитично по нива са описани дидактическите измерения на електронния тест. Представеното тук богато разнообразие от видове задачи убедително илюстрира предимствата на този начин на оценяване и същевременно още веднъж доказва необходимостта от дигитална компетентност на преподаватели и студенти, както и от въвеждането на предмет изпитна дидактика.

Написаната от доц. д-р Иван Мерджанов 3-та глава **„Образование чрез електронно и дистанционно обучение“** в колективната монография **„Съвременни предизвикателства пред висшето медицинско образование“** (дистанционно и електронно обучение) разглежда основните характеристики и условия за провеждане на дистанционно обучение и особеностите на Blended Learning като пресечна точка между традиционното обучение и новите форми (e-Learning, M-learning, Social-Learning и пр.). Приносите на автора се изразяват в систематизацията на характеристиките на дигиталното поколение и пътищата за намиране на подходящо за него обучение. Висока оценка заслужава и обстоятелственият анализ на положителните и слаби страни на електронното обучение, в който не се скрива фактът, че този вид обучение не е панацея за модернизацията на учебния процес и не е подходящо за всяка специалност.

Другите публикации, представени от доц. д-р Иван Мерджанов за участие в конкурса могат да бъдат разделени на няколко области.

В първата група са разгледани текстолингвистични особености на специализирания медицински текст, от които е изведена типология на задачите в специализираното обучение и възможността за интегрирането им в онлайн-курсове.

На педагогическите аспекти на електронното обучение и неговата специфика е посветена следващата група публикации. Преразгледани са учебните цели и ключовите компетенции, които трябва да бъдат постигнати в резултат на обучението, като те са обвързани с учебните стилове, повишаването на активността на обучаваните чрез възможностите на глобалната мрежа. Особено внимание заслужава тук дефинирането на критериите за качество на електронното обучение, както и на предимствата и недостатъците на отворените онлайн-курсове (МООС).

Следващият тематичен кръг е посветен на изпитна дидактика и електронно изпитване. Предложени са дефиниция на електронното изпитване и терминологично разграничение на термините, използвани в специализираната литература, нови подходи за изготвяне на изпитни задачи за е-изпита.

Най-важните научни приноси в трудовете на доц. д-р Иван Мерджанов преценявам така:

(1) Критичният преглед на различните теории за проверка и оценка на знанията и уменията води логично до прецизното формулиране на понятието е-изпитна дидактика, което е теоретичната база за прилагането на електронния изпит.

(2) Формулирани са трите отличителни критерия на електронните изпитни формати по отношение на традиционните: сигурност, валидност и подходящ дизайн.

(3) Разработен е дизайн на електронния изпит, който се отнася не само до чуждоезиковото обучение, но би могъл да се прилага във всички дисциплини.

(4) Въз основа на детайлен съпоставителен анализ между традиционно и електронно изпитване са доказани предимствата на електронното изпитване за студенти, преподаватели и администрация.

(5) Предложен е нов подход за разработването и провеждането на е-изпит, който се опира на критериите за качество: надеждност, валидност и обективност.

(6) Приносна е съпоставката между предлаганите от различните електронни платформи инструменти за изготвяне на е-тестове, както и оценката за тяхната приложимост при различните видове изпити.

(7) Предложена е класификация на видовете текстове в медицината, която е послужила за изработване на типология на задачите и упражненията в електронното обучение.

Заключение:

Документите и материалите, представени от доц. д-р Иван Стоянов Мерджанов **отговарят** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Медицинския университет - Варна.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след използването в конкурса за академичната длъжност „доцент”. Теоретичните разработки са пряко ориентирани към учебната работа и приложими и извън кръга на чуждоезиковото обучение. Научната и преподавателската квалификация на кандидата е несъмнена. Постигнатите резултати в учебната и научно-изследователската дейност съответстват на стандартите на академичната общност.

Обобщението на посочените приноси моменти в представените трудове показва, че в конкурса участва учен с безспорни приноси в областта на специализираното чуждоезиково обучение и изпитната дидактика, ясно видим в научното пространство. Задълбочеността на неговите разработки, прецизността и убедителността на представения анализ ми дават основание да предложа на Научното жури да даде **положителна оценка** на кандидатурата на доц. д-р Иван Стоянов Мерджанов за заемането на научната длъжност „**професор**“ в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. *Педагогика на обучението по ...*, специалност „*Педагогика на преподаването на специализиран немски език за медицински цели (и електронно обучение)*“.

София, 12.12.2019

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д.ф.н. Мария Грозева-Минкова